

Werkgroep Behoud de Peel

Nieuwsbrief 1-3-'21

Hoger beroep van Limburg betreffende beregening in Beheerplan ongegrond verklaard.

Op 24-2-'21 heeft de Raad van State (RvS) het hoger beroep van provincie Limburg en de LLTB, tegen de beslissing van de rechtbank Oost-Brabant van 20-12-'18, ongegrond verklaard. Die rechtbankbeslissing ging over het beregenen uit grondwater in het Natura2000-Beheerplan voor de Peel.

Voorgeschiedenis

WBdP had in mei 2018 beroep ingesteld tegen dat Beheerplan. Gezien de uitkomsten van diverse onderzoeken stond ons inziens in het plan onterecht dat het beregenen uit grondwater rondom de Peel slechts een gering effect heeft en dat het daarom deels vrijgesteld kan worden van de vergunningplicht Wet natuurbescherming. Eén van onze beroepsgronden was ook dat die vrijstelling te onduidelijk omschreven was.

De rechtbank was het met ons eens betreffende die onduidelijkheid. Ook stelde de rechtbank dat er onvoldoende onderzoek was gedaan om te kunnen beweren dat het effect van beregening slechts gering is. Er dient op dit punt een nieuw besluit op het Beheerplan genomen te worden.

Provincie Limburg en de LLTB stelden hoger beroep in bij de RvS tegen de beslissing van de rechtbank.

Ondanks dat hoger beroep werd toch gestart met de voorbereidingen van een nieuw besluit op het beregeningsonderdeel van het Beheerplan. De partijen die daarbij door provincie Limburg en N.-Brabant worden betrokken zijn waterschap Limburg, waterschap Aa en Maas, Staatsbosbeheer, ZLTO, LLTB en WBdP. In de eerste bijeenkomst van die 'beregeningcommissie' werd de conclusie getrokken dat het voorkomen van droogte een gemeenschappelijk belang is, omdat droogte zowel slecht is voor de natuur als voor de agrariërs.

Tijdens de zitting van de rechtbank gaven provincie Limburg en Brabant aan een onderzoek te gaan doen naar het effect van beregening op de Peel in het extreem droge jaar 2018. De genoemde commissie begeleidt dat onderzoek. Het jaar 2019 wordt ook onderzocht. Waarschijnlijk dit voorjaar meer over de uitkomst daarvan.

Hoger beroep ongegrond verklaard

De RvS besliste op 24-2-'21 dat het hoger beroep ongegrond was.

De RvS is het niet met de rechtbank eens dat de vrijstelling voor de vergunningplicht in het Beheerplan onduidelijk was. Die vrijstelling gold volgens de RvS alleen voor Limburg (en dus niet voor Brabant), voor beregeningsputten die geslagen zijn vóór januari 2008. (Wij hadden

overigens in ons beroep al gesteld dat dit zo was, maar dat het wel heel erg ingewikkeld was opgeschreven. Nu is daar in ieder geval duidelijkheid over.)

In het Beheerplan stond dat de uitzondering op de vergunningplicht alleen gold mits alle planmaatregelen werden uitgevoerd. Volgens de RvS is dit in strijd met de rechtszekerheid, omdat dan pas aan het eind van de Beheerplanperiode (zes jaar) kan worden beoordeeld of de vrijstelling terecht was.

Net als de rechtbank is ook de RvS van oordeel dat de invloed van de berekening op de Peel onvoldoende onderzocht is, mede omdat de provincies in 2018 bij de rechtbank erkenden dat er geen onderzoek gedaan was naar de effecten in een extreem droog jaar.

Vanwege het ongegrond verklaren van het hoger beroep is de beslissing van de rechtbank overeind gebleven dat er een nieuw besluit genomen dient te worden met betrekking tot de vrijstelling van de vergunningplicht voor berekening in het Natura2000-Beheerplan.

Vergunningplicht Wet natuurbescherming

Er geldt nu dus geen vergunningvrijstelling i.h.k.v. de Wet natuurbescherming voor berekening (in ieder geval niet totdat er een nieuw besluit is genomen op dit punt in het Beheerplan).

Wat de vergunningplicht inhoudt, leggen we uit in het kader hieronder:

Hoe zit het met die vergunningplicht?

Het is te vergelijken met een veehouderij, die niet alleen een Omgevingsvergunning van de gemeente nodig heeft, maar tevens een vergunning Wet natuurbescherming (of een verklaring van geen bedenkingen aan de gemeente) van de provincie, vanwege de stikstofneerslag op Natura2000-gebieden. Zo is er voor een beregeningsput niet alleen toestemming vereist van het waterschap, maar tevens (vanwege het mogelijk verdrogende effect) een vergunning Wet natuurbescherming van de provincie.

Die vergunningplicht bestaat al heel lang. Op 10-7-1990 is in de staatscourant gepubliceerd dat uitbreiding van drainage en berekening in een zone van 2000 meter rondom het beschermd natuurmonument Groote Peel vergunningplichtig was ingevolge de toenmalige Natuurbeschermingswet (Nb-wet).

De Deurnese Peel (1979) en de Mariapeel (1976) waren eerder al aangewezen als beschermd natuurmonument i.h.k.v. die Nb-wet. Vanaf dat moment gold de vergunningplicht ex Nb-wet voor ingrepen met een mogelijk significant negatief effect, dus ook voor berekeningen uit grondwater. Voor de Mariapeel is dat later specifiek gemaakt doordat het ministerie in 2001 rondom de Mariapeel en het Grauwveen een hydrologische bufferzone instelde met een breedte van gemiddeld 2 km i.h.k.v. Nb-wet, met daarbinnen een vergunningplicht voor berekening en drainage.

Voor de Deurnese Peel is de hydrologische beschermingszone tot nu toe niet concreet/ officieel gemaakt, maar de vergunningplicht Nb-wet gold sinds de aanwijzing als beschermd natuurmonument in 1979 wel.

Werkgroep Behoud de Peel heeft deze vergunningplicht Nb-wet voor berekeningen rondom de Peel meerdere keren bij de RvS aanhangig gemaakt. Vanaf 1993 zijn er diverse RvS-uitspraken in beroepen van WBdP, waarin het mogelijk negatieve effect van berekening rondom de Peel -en dus de vergunningplicht- door de RvS werd uitgesproken.

(Naast deze vergunningplicht ex Nb-wet hanteerde provincie N.-Brabant een stand-still-beleid i.h.k.v. het Waterhuishoudingsplan voor berekening van grasland vanaf eind 1991 en vanaf eind 1998 ook voor bouwland. Provincie Limburg had volgens haar Waterhuishoudingsplan vanaf 1993 een algeheel stand-still-beleid t.a.v. berekeningen.)

De hierboven genoemde vergunningplicht ex Nb-wet voor beschermde natuurmonumenten is komen te vervallen. Nederland hanteert alleen nog maar een bescherming voor Natura2000-gebieden. In dat kader geldt de vergunningplicht voor Vogelrichtlijngebieden vanaf 10-6-1994 en voor Habitatrichtlijngebieden vanaf 7-12-2004. De Peel is Vogel- en Habitatrichtlijngebied, dus de vergunningplicht geldt vanaf 10-6-1994.

Wij begrijpen niet waarom in het Beheerplan een vergunningvrijstelling geboden werd voor

beregeningsputten (in Limburg) van vóór 2008. De vergunningplicht was er immers (zie kader hierboven) al heel veel jaren eerder.

Aanpak droogte vraagt transitie waterbeheer

Hierboven schreven we dat provincie Limburg en Brabant bezig zijn met een onderzoek naar het effect van beregening op de Peel in de extreem droge jaren 2018 en 2019. Wat ons betreft had zo'n onderzoek niet hoeven. In ieder geval had het niet moeten leiden tot weer uitstel van maatregelen. In ons beroep tegen het Beheerplan hadden we al diverse onderzoeken aangehaald waaruit bleek dat de invloed van beregening groot is, zelfs in een niet extreem droog jaar.

De afgelopen tijd hebben we in meerdere nieuwsberichten over verdroging nog diverse nieuwe onderzoeken de revue laten passeren. Allemaal onderstrepen ze de noodzaak van minder grondwateronttrekking en meer waterconservering.

Aan die reeks kunnen we nu weer een nieuw rapport (van meerdere wetenschappers) toevoegen, waaruit weer eens de negatieve invloed van grondwateronttrekking duidelijk blijkt. Ook staan er goede oplossingen in om de verdroging te bestrijden. Het is getiteld **'Aanpak droogte vraagt transitie waterbeheer'**. Zie:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwit3obwi43vAhXK2qQKHXutDW8QFjAAegQIAhAD&url=https%3A%2F%2Fedepot.wur.nl%2F538739&usg=AOvVaw1PoGal_jvuHXAY47Hiy05d

Een paar citaten daaruit:

'De nadelige gevolgen van droogte zijn in de loop van de tijd toegenomen en zichtbaarder geworden, vooral omdat we ons land steeds dieper hebben ontwaterd en we steeds meer grondwater zijn gaan oppompen. Daardoor is op de hogere zandgronden van Nederland de grondwaterstand sinds 1900 met ongeveer een halve meter gedaald'

'Een schatting is dat in het droge jaar 2018 voor de beregening van landbouwgewassen 256 miljoen kuub water werd gebruikt, hoofdzakelijk grondwater. In 2017 was dit 80 miljoen kuub. Vooral in het oosten van Noord-Brabant en het noorden van Limburg wordt veel beregend uit grondwater; zo werd in Noord-Brabant in de maanden juni t/m september 2018 naar schatting ten minste anderhalf keer meer grondwater gebruikt voor beregening, dan voor de productie van drinkwater. Omdat het grondwater voor beregening doorgaans uit een ondiep pakket wordt onttrokken, kan het nabij de winning leiden tot een sterke daling van de grondwaterstand en het droogvallen van oppervlaktewateren, en dat juist op het moment in de zomer dat de natuur het water het hardst nodig heeft.'

'Veel natuurgebieden hebben last van ontwatering en beregening in hun omgeving. Daardoor worden de voor de natuur vereiste hydrologische condities niet gerealiseerd. Het vergroten van het natuurgebied en het aanleggen van een externe natte bufferzone, die veel minder is ontwaterd en waar een beregeningsverbod geldt, is dan een zinvolle maatregel. Zulke bufferzones zijn heel effectief om verdroging van grondwaterafhankelijke natuur te bestrijden.'

'De verdroging, die per definitie structureel is, wordt op de eerste plaats veroorzaakt door een landbouwsysteem dat eenzijdig gericht is op maximalisatie van de gewas-, vlees- en zuivelproductie. Aan die werkwijze zijn nadelen verbonden die steeds meer maatschappelijke weerstand oproepen'

'Gewenst is daarom een transitie naar een duurzaam landbouwsysteem waarin boeren genoeg verdienen en tegelijk bijdragen aan een mooi en soortenrijk landschap. Zo'n systeem zal kunnen rekenen op brede maatschappelijke waardering. Oplossingen worden van vele kanten aangedragen, al dan niet onder de vlag van kringlooplandbouw. Ons pleidooi past bij de noodzakelijke transitie. Water vasthouden en het ontmoedigen van beregening betekent bijvoorbeeld dat landbouwgrond voor de huidige bedrijfsvoering op veel plaatsen te nat wordt in het voorjaar, en in de zomer te droog. De landbouw zal daardoor noodgedwongen extensiever worden.'